RAZSTAVA KNJIŽNICE PRIMOŽA SIMONITIJA

25. 11.–16. 12. 2026

Prešernova dvorana

Slovenska akademija znanosti in umetnosti

Novi trg 4

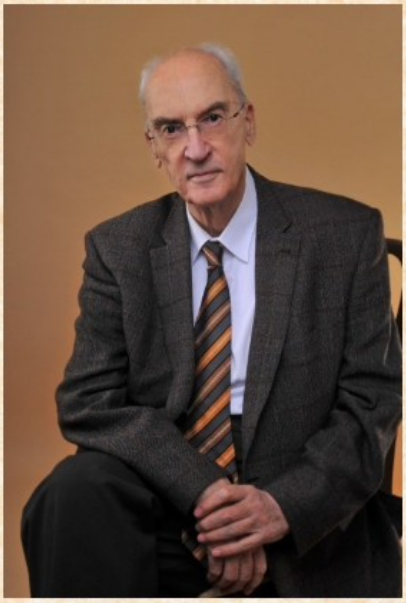

Akademik Primož Simoniti (28. 12. 1936, Golnik – 17. 7. 2018, Ljubljana) je bil klasični filolog, literarni zgodovinar, prevajalec in kritični mislec.

Po diplomi iz klasične filologije in dveh letih poučevanja na gimnaziji v Novem mestu ga je akademska pot vodila v tujino, kjer je v knjižnicah in arhivih odkrival pozabljeno ali celo izgubljeno gradivo. Tako je v Vatikanski knjižnici naletel na Trubarjev osebni izvod *Novega testamenta* z reformatorjevimi lastnoročnimi vpisi. V NUK-u je našel rokopis polemike avguštinca Bartolomeja Arnoldija iz Usingena proti Melanchthonovi *Apologiji Augsburške veroizpovedi* iz leta 1532, ki je veljal za izgubljenega. Simoniti je tekstnokritično izdajo tega rokopisa objavil v ugledni zbirki Cassiciacum pri založbi Augustinus v Würzburgu, objava pa je doživela izjemen mednarodni odmev; njegov osebni izvod s pripisi hrani Biblioteka SAZU.

Prevajal je iz latinščine, nemščine in stare grščine, sprva filozofska besedila (Spinoza, Descartes, Avguštin, Erazem Rotterdamski) in različne zgodovinske fragmente, pozneje antične romane in srednjeveško poezijo. Za prevoda Petronijevega *Satirikona* (1973) in Apulejevega *Zlatega osla* (1981) je prejel Sovretovo nagrado. S pretanjenim občutkom za slovenski jezik je znal najti domiselne prevedke in ohraniti duha izvirnika.

Izjemen pomen ima tudi njegovo raziskovanje humanizma na Slovenskem. Prej slabo poznano poglavje slovenske literarne zgodovine je celovito osvetlil s številnimi podatki, ki jih je zbral po knjižnicah in arhivih doma in v tujini, ga umestil v evropski okvir in dokazal, da to obdobje pri Slovencih ni bilo čas »gluhe province«. Za doktorsko disertacijo *Humanizem na Slovenskem in slovenski humanisti do srede XVI. stoletja* (1979) je prejel nagrado Sklada Borisa Kidriča.

V prelomnem obdobju 1988–1994 je bil predsednik Slovenske matice, kjer je s pobudami pomembno prispeval k nacionalnemu osamosvajanju in demokratizaciji slovenske družbe. Leta 2001 je postal izredni in leta 2007 redni član SAZU. Univerza v Ljubljani mu je podelila naziv zaslužnega profesorja za latinski jezik na Filozofski fakulteti.

Razstava prikazuje del njegove osebne knjižnice, ki jo danes hrani Biblioteka SAZU. Izbor del nam daje vpogled v njegovo globoko povezanost s humanizmom in prevajalskim delom.

V zbirki najdemo veliko dragocenih knjig, ki so pomembno vplivale na dogajanje v času humanizma, reformacije in protireformacije. Med pomembnejšimi sta Dalmatinova *Biblija* iz leta 1584 in 2. izdaja Valvasorjeve *Slave vojvodine Kranjske* iz leta 1877.

Sledijo latinska *Biblija* (Vulgata) iz leta 1583, ki so jo uredili lovanjski teologi, dekreti in kanoni Tridentinskega koncila (1604), Pogovori (*Colloquia*) Erazma Rotterdamskega (1636), knjiga o odpustkih Martina von Cochema (1696), Sargarjev priročnik praktične moralne teologije (1732) in *Rimska misala* (1842 in 1894).

Med knjigami o antičnih avtorjih omenimo akademske filozofske teze o Aristotelu (1697), kritično izdajo del

rimskega pisatelja Macrobiusa (1788), Homerjevo *Iliado* v izdaji iz leta 1854 in kritično izdajo Ovidijevih zbranih del (1884).

V zbirki so tudi stari slovarji: nemško-latinska slovarja Johannesa Friesa (1690 in 1704), Veneronijev štirijezični slovar italijanščine, francoščine, nemščine in latinščine (1704), Schellerjev latinsko-nemški slovar (1804), Cigaletov nemško-slovenski slovar (1860), Sandersov nemški slovar tujk (1871), Georgesov latinsko-nemški slovar (1893, Pleteršnikov slovensko-nemški slovar (1893) in Schenklov nemško-grški slovar (1897).

Tu so tudi specializirani slovarji in leksikoni: Kérijev kronološki in biografski pregled vladarjev Vzhodnega rimskega cesarstva (1744), konkordanca k latinski Bibliji Huga de Sancto Chara (1768), Seilerjev slovar besedišča in sveta Homerjevih pesnitev (1872) ter Papejev slovar starogrških osebnih in geografskih lastnih imen (1884).

Sklenimo to kratko predstavitev dragocene knjižnice s Tacitom, s katerim je Simoniti kot profesor rad začenjal svoja predavanja: » ... rara temporum felicitate, ubi sentire, quae velis, et quae sentias dicere licet.« (Tacit, *Historiae*).

Avtorica razstave, besedila in fotografij
Tanja Jankovič

Oblikovanje zloženke
Tanja Jankovič

Slovenska akademija znanosti in umetnosti

Ljubljana, 2026

